

JAN GRYŁKA

1. Dane osobiste (imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny):

Plut. Jan Gryłka, rolnik, żonaty.

2. Data i okoliczności zaaresztowania:

Jako osadnik wojskowy z pow. Równe zostałem wywieziony z rodziną do ZSRR 10 lutego 1940 r.

3. Nazwa obozu, więzienia lub miejsca przymusowych prac:

Wywieziony zostałem na posiołek Rieczuszką, rejon czerewkowski, *oblast* archangielska.

4. Opis obozu, więzienia:

Budynki drewniane, teren lesisty, mieszkania ciasne – przeważnie po dziewięć osób w jednej ubikacji.

5. Skład więźniów, jeńców, zesłańców:

Zesłańców na tym posiołku były 83 rodziny, ok. 400 dusz, z czego 50 proc. stanowili osadnicy wojskowi i gajowi z pow. Równe, Dubno, resztę – koloniści rodem z zachodu, a zamieszkali w pow. Radziechów, Sokal, Kamionka Strumiłowa. Stosunki sąsiedzkie dobre.

6. Życie w obozie, więzieniu:

Praca w lesie, wyrąb lasu. Norma dzienna obowiązująca zesłańca wynosiła dziewięć rubli dziennie, ale nikt jej wyrobić nie mógł. Przeważnie zarabiano do pięciu rubli dziennie. Zesłańcy ratowali się sprzedażą swoich ubrań i pościeli. Wyżywienie w stołówce bardzo liche, brak tłuszczów. Życie kulturalne żadne. Ubrania, tzw. kufajki, sprzedawano lepszym po normie zesłańcom.

7. Stosunek władz NKWD do Polaków:

Propaganda NKWD odbywała się często. Głosili, że Polska zginęła, już więcej nie powstanie, a zesłańcy, którzy nie wciągną się do wyrabiania normy, wcześniej czy później zginą.

8. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność:

Pomoc lekarska słaba, śmiertelność ok. 20 proc., przeważnie dzieci i starcy.

9. Czy i jaka była łączność z krajem i rodzinami?

Łączność z krajem była, o ile treść była możliwa dla przesyłania zesłańcom, do wybuchu wojny niemiecko-bolszewickiej.

10. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

Po otrzymaniu *udostowierienija* udałem się na południe. NKWD siłą zawiozło olbrzymią masę Polaków do Turtkulu [To'rtko'lu] (nad rzeką Amu-daria), stamtąd dostałem się do kołchozu, a 15 lutego 1942 r. do Kermine i wstąpiłem z synem Czesławem do 7 Dywizji Piechoty.

Miejsce postoju, 4 marca 1943 r.